

นวนิยายญี่ปุ่น มาจากไหน

การศึกษาวรรณกรรมญี่ปุ่นแปลไทย
ช่วงทศวรรษ 2510 ถึงต้นทศวรรษ 2520

กบพร ตรีรัตน์สกุลชัย

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นวนิยายญี่ปุ่น มาจากไหน

การศึกษาวรรณกรรมญี่ปุ่นแปลไทย
ช่วงทศวรรษ 2510 ถึงต้นทศวรรษ 2520

กนพws ตริรัตน์สกุลชัย

สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นวนิยายญี่ปุ่นมาจากไหน

การศึกษาวรรณกรรมญี่ปุ่นแปลไทย

ช่วงทศวรรษ 2510 ถึงต้นทศวรรษ 2520

บรรณาธิการบริหาร: กรกฎ งานวงศ์พาณิชย์

ISBN : 978-616-398-581-1

ผู้แต่ง: ทนพร ตริรัตน์สกุลชัย

เจ้าของและผู้จัดพิมพ์: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สำนักงานบริหารงานวิจัย สำนักงานมหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์: 0 5394 3603-4
โทรสาร: 0 5394 3600
<http://cmupress.cmu.ac.th>
E-mail: cmupress.th@gmail.com

พิมพ์ครั้งแรก: มิถุนายน 2564

ราคา: 480 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ทนพร ตริรัตน์สกุลชัย.

นวนิยายญี่ปุ่นมาจากไหน.-- เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
งานบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2564.
176 หน้า.

895.609

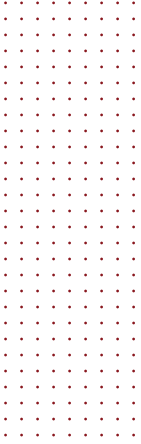
ISBN 978-616-398-581-1

ออกแบบกราฟิก: สมลิบ คราฟท์

ที่มาภาพปก: scooterworks.com, chinatoday.com, geisha-kai.tumblr.com,
flickr.com, kiokuno1010.blog31.fc2.com, historical-nonfiction.tumblr.com,
reurnthai.com, teakdoor.com

หนังสือเล่มนี้ผ่านการประเมินเพื่อตรวจสอบและรับรองการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการประเภทหนังสือ
หรือตำรา ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เรียบร้อยแล้ว

©สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ห้ามลอกเลียนแบบ ทำซ้ำ ดัดแปลง ส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้
รวมทั้งการจัดเก็บถ่ายทอดไม่ว่ารูปแบบหรือวิธีการใดๆ ด้วยกระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์ การถ่ายภาพ
การบันทึกหรือวิธีการอื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาต

คำนำผู้เขียน

ผู้เขียนเริ่มค้นคว้าเกี่ยวกับการแปลวรรณกรรมญี่ปุ่นในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เนื่องจากต้องการรวบรวมรายชื่อวรรณกรรมญี่ปุ่นที่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยเพื่อใช้เป็นรายการหนังสืออ่านประกอบสำหรับกระบวนวิชาวรรณกรรมญี่ปุ่นสมัยใหม่ ในช่วงเวลานั้นผู้เขียนพบงานวิจัยที่บุกเบิกสืบค้นเกี่ยวกับเรื่องนี้ นั่นคืองานวิจัยของรองศาสตราจารย์อาทร พึ่งธรรมสารและงานวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทิพย์ เมธเศรษฐ์ ทว่างานศึกษาทั้ง 2 เรื่องนี้ยังมีประเด็นคำถามบางประการที่ผู้เขียนยังคงสงสัย ในปีเดียวกันผู้เขียนได้พบกับ รศ.ดร. แพร จิตติพลังศรี ผู้จัดประกายและแนะนำให้ผู้เขียนได้รู้จักกับศาสตร์การแปลศึกษาในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรมจากที่เคยอยู่เพียงแค่วงกลมแห่งการศึกษาวรรณกรรมญี่ปุ่นสมัยใหม่ ความพยายามก้าวออกจากวงกลมนี้สู่มุมมองของศาสตร์ใหม่อย่างการแปลศึกษาเพื่อหาคำตอบจากสิ่งที่สงสัยจึงไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้เขียน แต่ถึงกระนั้นก็เป็นความพยายามหนึ่งที่จะเชื่อมวรรณกรรมญี่ปุ่นให้ผสานกับสังคมวัฒนธรรมไทย

ตลอดระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือในด้านเอกสารเป็นอย่างดีจากสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เขียนขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำแนะนำทางด้านวิชาการ ขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. Yuko Kubota อาจารย์ ดร. Yusuke Tominaga สำหรับเอกสารภาษาญี่ปุ่น ศาสตราจารย์ ดร. Shigeharu Tanabe

สำหรับคำแนะนำ อาจารย์ ดร. มุกิตา ชินภักดีสำหรับความช่วยเหลือที่ทำให้หนังสือเล่มนี้สมบูรณ์ขึ้น ขอขอบคุณอาจารย์ Takeshi Kitamura คุณยุทธ จิโรจน์กุล คุณเกียรติพงษ์ ลิ้มสุขเวช ร้านหนังสือเก่าสยามบุ๊คดอทเน็ต ร้านหนังสือเก่าคุณแม่ (wah wah) และร้านหนังสือเก่าสยามบรรณาคมที่อนุเคราะห์ภาพประกอบ ขอขอบคุณครอบครัวสำหรับการสนับสนุนทางด้านจิตใจ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่สนับสนุนงานศึกษาชิ้นนี้ และสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่สนับสนุนการจัดพิมพ์ให้หนังสือเล่มนี้ได้ปรากฏเป็นรูปร่างขึ้นมา

ข้อบกพร่องของหนังสือเล่มนี้ ทั้งความตื้นเขินในความคิดและความผิดพลาดต่างๆ ที่ปรากฏนั้น ผู้เขียนขออน้อมรับผิด ผู้เขียนยินดีอย่างยิ่งที่จะได้รับคำแนะนำและความคิดเห็นมาปรับปรุงงานศึกษาของผู้เขียนต่อไป

ทนพร ตรีรัตน์สกุลชัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

การถอดเสียงภาษาญี่ปุ่นในหนังสือเล่มนี้ได้ดำเนินการตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาเยอรมัน สเปน ญี่ปุ่น และมลายู ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2561 อย่างไรก็ตาม ชื่อหนังสือ ชื่อบทความ ชื่อผู้ประพันธ์ หรือชื่อผลงานวรรณกรรมที่เคยตีพิมพ์ในประเทศไทย มาก่อนหรืออ้างอิงมาจากแหล่งอื่นนั้น ผู้เขียนจะคงการถอดเสียงเดิมไว้

ตัวอย่าง การกล่าวถึงนักประพันธ์ 夏目漱石 ในหนังสือเล่มนี้จะปรากฏการถอดเสียง 2 รูปแบบคือ

- “นัตสึเมะ โซเซกิ” เป็นการถอดเสียงตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ใช้เมื่อผู้เขียนกล่าวถึง นัตสึเมะ โซเซกิ
- “นาซุเม โซเซกิ” เป็นส่วนหนึ่งของชื่อบทความในนิตยสารโลกหนังสือ ใช้เมื่อผู้เขียนอ้างอิงชื่อบทความหรือข้อความ

- I คำนิยม
- V คำนำผู้เขียน
- VII ข้อตกลงเบื้องต้น
- VIII สารบัญ
- X สารบัญภาพ

1 บทนำ

11 รู้จักนวนิยายญี่ปุ่นสมัยใหม่

33 วงการวรรณกรรมไทยและนวนิยาย
ญี่ปุ่นแปลไทยในทศวรรษ 2510

53 วรรณกรรมญี่ปุ่นในวารสาร
สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับกึ่งยี่สิบ

81 รู้จักนิยายสาร *โลกหนังสือ*

97 วรรณกรรมญี่ปุ่นในนิยายสาร
โลกหนังสือ

131 บทสรุป

141 บรรณานุกรม

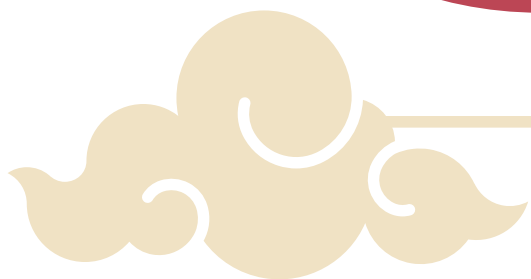
153 ดัชนี

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	ปก มุ่งสู่วิทยาการ	14
ภาพที่ 2	ปก ฮาคาอิ	19
ภาพที่ 3	ปก จดหมายบนถังซีเมนต์	24
ภาพที่ 4	ปก เรือนรก	26
ภาพที่ 5	สถานศึกษาวัฒนธรรมญี่ปุ่นไทย	35
ภาพที่ 6	ปก วิวิธทัศน์ญี่ปุ่น	38
ภาพที่ 7	สารบัญ วิวิธทัศน์ญี่ปุ่น	39
ภาพที่ 8	ปก จำพราว	41
ภาพที่ 9	ปก ราโชมอน	46
ภาพที่ 10	ปก เหมันตคาม	48
ภาพที่ 11	ปก สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับภัยเหลือ	60
ภาพที่ 12	ปก นิตยสาร ซูโอโกะโร ฉบับภัยเหลือ	62
ภาพที่ 13	ปก สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับภัยเหลือ 2	65
ภาพที่ 14	ปก สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับภัยเหลือ 3	73
ภาพที่ 15	ปก เล้าสวาท	85
ภาพที่ 16	ปก โลกหนังสือ ฉบับแนะนำตัว	88
ภาพที่ 17	นักเขียนชาวญี่ปุ่นจากสมาคมนักเขียนอาฟิโร-เอเซีย	103
ภาพที่ 18	ปก โลกหนังสือ ปีที่ 1 ฉบับที่ 12	118

ဟဟဟ

การแปลเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ญี่ปุ่นได้ใช้ถ่ายทอดวัฒนธรรมของตนสู่นานาชาติเพื่อสนองนโยบายการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างชาติ การแปลวรรณกรรมญี่ปุ่นเป็นภาษาอังกฤษในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมาได้สร้างการรับรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมญี่ปุ่นในโลกตะวันตกอย่างแพร่หลาย และเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่การรับรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมญี่ปุ่นแก่ชาติต่างๆ ที่ไม่สามารถเข้าถึงวรรณกรรมญี่ปุ่นได้ เนื่องจากการขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาในช่วงเวลานั้นอย่างเช่นประเทศไทย

งานศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้งานวรรณกรรมญี่ปุ่นผ่านการแปลนั้นเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 โดยอาทร พึ่งธรรมสาร¹ อาทรได้รวบรวมผลงานวรรณกรรมแปลและศึกษาการเข้ามาของวรรณกรรมญี่ปุ่นในประเทศไทย พบว่า วรรณกรรมญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทยเรื่องแรกคือ “จำพราก” (「不如歸」) โดยแปลจาก *Namiko* (ต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นคือ 「不如歸」) ของโทกูโตะมิ โกะ (徳富蘆花) “จำพราก” ลงพิมพ์เป็นตอนในนิตยสาร *นารีนารถ* ในปี พ.ศ. 2497 อาทรวิเคราะห์ว่าเนื่องจากวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นเรื่องราวโศกนาฏกรรมของแม่สามีและลูกสะใภ้ อันเป็นลักษณะที่คล้ายคลึงกับนวนิยายไทยและวัฒนธรรมไทยจึงอาจเป็นเหตุผลให้วรรณกรรมเรื่องนี้ได้รับเลือกมาแปล

¹Artorn, F. (1989). The Problems of the Receiving of Japanese Literature in Thailand. *Thai-Japanese Studies Journal*, 1(27), 98-104.

อาทรมองว่าปัจจัยที่ทำให้วรรณกรรมญี่ปุ่นในช่วงทศวรรษ 2510-2520 ไม่แพร่หลายก็คือ การแปลวรรณกรรมญี่ปุ่นโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาญี่ปุ่น หรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านวรรณกรรมญี่ปุ่นยังมีจำนวนน้อย ส่งผลให้งานแปลมีจุดบกพร่องและขาดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในแก่นของวรรณกรรมนั้นๆ อีกทั้งผู้อ่านชาวไทยในเวลานั้นยังขาดความเข้าใจภูมิหลังทางวัฒนธรรมญี่ปุ่น นอกจากนี้วัฒนธรรมการอ่านของผู้อ่านชาวไทยมักให้ความสนใจกับวรรณกรรมที่ให้ความบันเทิงมากกว่าวรรณกรรมที่มีเนื้อหาชวนให้คิด

อย่างไรก็ตาม อาทริชี้ให้เห็นว่าอีกด้านหนึ่งนั้น การแปลวรรณกรรมเรื่อง *เรือนรก* (『蟹工船』) อันเป็นวรรณกรรมเพื่อชีวิตในปี พ.ศ. 2521 ได้สะท้อนให้เห็นความสนใจของผู้อ่านชาวไทยที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อวรรณกรรมประเภทนี้ ทั้งที่เป็นความจริงแล้ว *เรือนรก* เป็นวรรณกรรมเพื่อชีวิตส่วนน้อยที่ได้รับการยกย่องในแง่ของคุณค่าทางวรรณกรรมในช่วงระยะเวลานั้นๆ จากวงการวรรณกรรมญี่ปุ่น ด้วยเหตุนี้การรับรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมญี่ปุ่นของผู้อ่านชาวไทยจึงเป็นการรับรู้แค่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งหรือเป็นการประเมินค่าวรรณกรรมบางประเภทที่มากเกินไปจนเป็นความจริง โดยลักษณะการรับรู้เช่นนี้จะทำให้เกิดอคติต่อการรับรู้วรรณกรรมญี่ปุ่น

นอกจากงานศึกษาของอาทริแล้ว กัลยาณี สิตสุวรรณ² และน้ำทิพย์ เมธเศรษฐ³ ได้สำรวจและรวบรวมวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นในไทย โดยน้ำทิพย์แบ่งยุคการแปลวรรณกรรมญี่ปุ่นในไทยออกเป็น 3 ยุค ยุคที่ 1 เริ่มตั้งแต่การแปลวรรณกรรมเรื่อง “จำพรากร” ในช่วง ค.ศ. 1950-1970 (พ.ศ. 2493-2522) การแปลวรรณกรรมญี่ปุ่นเกือบทั้งหมดเป็นการแปลจากวรรณกรรมญี่ปุ่นที่ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษ (relay translation) บางส่วนที่เป็นการแปลจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น

²Sitasuwan Kanlayanee (2000). 「タイ語訳の日本文学」 『国際日本文学研究集会会議録』 (23), 168-178.

³น้ำทิพย์ เมธเศรษฐ. (2547). การแปลวรรณกรรมญี่ปุ่นในประเทศไทย. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 22(1), 1-28.

นั้นเป็นผลงานแปลของคณาจารย์และนิสิตแผนกภาษาญี่ปุ่น คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ยุคที่ 2 ช่วง ค.ศ. 1980-1990 (พ.ศ. 2523-2542) เริ่มตั้งแต่ความนิยมของการแปลวรรณกรรมเยาวชน *โดะโตะจัง เด็กหญิงขำหน้าต๋อง* ที่ทำให้เกิดกระแสความนิยมแปลและบริโภควรรณกรรมเยาวชนมากขึ้น งานแปลในยุคสมัยนี้เป็นผลงานแปลจากผู้เชี่ยวชาญภาษาญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังปรากฏงานแปลที่แปลจากภาษาอังกฤษอยู่บ้าง และในยุคที่ 3 ช่วง ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543-2547) เป็นยุคที่เริ่มมีการแปลวรรณกรรมร่วมสมัยมากขึ้นโดยแปลจากภาษาอังกฤษและให้ผู้เชี่ยวชาญภาษาญี่ปุ่นตรวจสอบความถูกต้อง โดยในยุคนี้สำนักพิมพ์อิมเมจเป็นผู้บุกเบิกให้วรรณกรรมญี่ปุ่นร่วมสมัยได้รับความสนใจจากผู้อ่านมากขึ้น จนสำนักพิมพ์อื่นๆ ก็หันมาให้ความสนใจต่องานแปลประเภทนี้เช่นกัน

จากงานศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า 1) งานศึกษาวรรณกรรมญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทย ที่ผ่านมามุ่งเน้นรวบรวมและจัดระบบวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นในแต่ละยุคสมัย แต่ข้อมูลวรรณกรรมแปลส่วนใหญ่ยังจำกัดอยู่เฉพาะวรรณกรรมที่ถูกตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม 2) ข้อมูลวรรณกรรมแปลญี่ปุ่นที่ตีพิมพ์ตามแหล่งอื่น เช่น นิตยสาร วารสารต่างๆ แม้จะมีการสำรวจเบื้องต้นในงานของอาทรแล้วก็ตาม แต่ก็มีเพียงชื่องานวรรณกรรม ไม่มีแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจน นอกจากนี้ 3) ปัญหาของงานศึกษาก่อนหน้า คือ การวิเคราะห์ การสำรวจ ขาดการพิจารณาจากผู้กระทำกร⁴ และบริบททางด้านสังคมของวงการต่างๆ เช่น วงการวรรณกรรมไทย วงการหนังสือและสิ่งพิมพ์ จึงทำให้ยังไม่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่าเพราะเหตุใดปรากฏการณ์การแปลงานวรรณกรรมญี่ปุ่นในแต่ละยุคสมัยจึงเป็นเช่นนี้

⁴ผู้กระทำกร (agent) คือ บุคคลหรือกลุ่มทางสังคมที่กระทำการสิ่งบางอย่าง เช่น ในวงการแปลวรรณกรรมญี่ปุ่น ผู้กระทำกรที่เป็นบุคคล ได้แก่ ผู้แปล บรรณาธิการ ผู้เชี่ยวชาญในด้านวรรณกรรมญี่ปุ่น นายทุน ผู้กระทำกรที่เป็นกลุ่มทางสังคม ได้แก่ สถาบันการศึกษา องค์กร บริษัท สำนักพิมพ์ เป็นต้น

หนังสือเล่มนี้มุ่งศึกษาต่อยอดจากงานของอาทรและน้ำทิพย์ โดยเน้นกลับไปพิจารณาการเข้ามาของวรรณกรรมญี่ปุ่นในยุคแรก โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษ 2510 ถึงต้นทศวรรษ 2520 โดยจะใช้แนวความคิดทางสังคมวิทยาของปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Pierre Bourdieu) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์วรรณกรรมญี่ปุ่นในฐานะสินค้าทางวัฒนธรรมที่ถูกผลิตและบริโภคในสังคมไทย

ในการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งหรือการกระทำใดๆ ก็ตาม เจื่อนไขในการกระทำที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ต้องมีผู้กระทำการ (agent) ผู้กระทำการเหล่านี้ อาจเป็นได้ทั้งบุคคลหรือกลุ่มทางสังคมที่อยู่ภายใต้โครงสร้างสังคมใดสังคมหนึ่ง และถูกหล่อหลอม สังคม ปฏิสัมพันธ์กับผู้คนจากโครงสร้างนั้นซ้ำๆ อย่างต่อเนื่อง จนผลักดันให้เกิดการกระทำหรือปฏิบัติการหนึ่งๆ ขึ้นทั้งโดยรู้ตัวและโดยไม่รู้ตัว (habitus) ซึ่งแสดงออกผ่านอารมณ์ ความรู้สึก ความเชื่อ นิสัย กิริยาอาการ ฯลฯ การกำหนดการกระทำเหล่านี้สามารถปรับเปลี่ยนได้เมื่อผู้กระทำการสังคมนั้นประสบการณ์ต่างๆ เพิ่มขึ้น⁵

เช่นเดียวกับการผลิตวรรณกรรมหรือนวนิยายญี่ปุ่นแปลไทย ผู้กระทำการ เช่น ผู้แปล สำนักพิมพ์ ผู้อุปถัมภ์ทางด้านการแปล บรรณาธิการ ฯลฯ ย่อมมีบทบาทสำคัญในการกำหนดปฏิบัติการแปลให้เกิดขึ้นทั้งโดยรู้ตัวและโดยไม่รู้ตัว ตัวอย่าง เช่น งานศึกษาของ Liu⁶ พบว่าการแปลของ Yan Fu ผู้แปลชาวจีนที่มีบทบาทโดดเด่นในช่วงปี ค.ศ. 1900 (พ.ศ. 2533-2542) มาจากการที่เขามีอิสระในการเลือกสรรงานแปลและการใช้เทคนิคการแปลต่างๆ เช่น การเลือกใช้คำหรือสำนวนที่อยู่นอกเหนือต้นฉบับ สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของผู้แปล

⁵Bourdieu, P. (2010). *Distinction A Social Critique of the Judgement of Taste*. Oxon: Routledge.

⁶Liu, J. (2012). Habitus of Translators as Socialized Individuals: Bourdieu's Account. *Theory and Practice in Language Studies*, 2(6), 1168-1173.

ที่มุ่งฟื้นฟูเงินจากความบอบช้ำจากสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่ 1 ให้พ้นจากความอ่อนแอของราชวงศ์ซึ่งผ่านการสร้างคนให้ตื่นรู้ในความรู้ของโลกตะวันตกที่ถ่ายทอดผ่านงานแปล

เมื่อผู้กระทำการต่างสร้างสรรค์สินค้าโดยมีเป้าหมายเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นทุน (capital) พื้นที่ที่ผู้กระทำการเข้ามาต่อสู้ช่วงชิงทุน คือ วงการ (field) แม้ว่าแต่ละวงการจะมีความเป็นอิสระอยู่ภายใน แต่วงการหนึ่งย่อมมีปฏิสัมพันธ์กับวงการอื่นๆ ด้วย เช่นเดียวกับวงการแปลนวนิยายญี่ปุ่นย่อมเกี่ยวโยงกับวงการวรรณกรรมไทย วงการหนังสือ วงการสื่อสิ่งพิมพ์ วงการการศึกษาภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น งานศึกษาของ Hanna⁷ ที่ศึกษาการแปลบทละครต่างๆ ของเชกสเปียร์เป็นภาษาอาหรับผ่านปฏิบัติการทางสังคม งานศึกษานี้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่โยงใยระหว่างวงการการแปลบทละคร วงการละครเวที และการเมืองสังคม เศรษฐกิจภายในพื้นที่ทางสังคม เป็นต้นว่า วงการละครเวทีมีทั้งโรงละครที่รับใช้ชนชั้นสูงและยึดในอุดมการณ์อนุรักษ์นิยม ในขณะที่เดียวกันก็มีโรงละครที่รับใช้กลุ่ม Avant-Garde (อาวองการ์ด) ที่เข้ามาท้าทายชั่วอำนาจเดิมที่ช่วงชิงพื้นที่ภายในวงการละครเวที กลุ่มผู้ชมละครเวทีที่สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มผู้ชมละครที่มีอายุ มีฐานะ สามารถจ่ายค่าชมที่ราคาสูงได้ ในขณะที่ผู้ชมละครกลุ่ม Avant-Garde มักเป็นผู้ชมที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว เป็นปัญญาชน (นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ) จากลักษณะโครงสร้างของวงการละครเวทีที่เช่นนี้ได้สอดคล้องกับโครงสร้างของวงการการแปลบทละครเวทีที่อียิปต์ที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) การแปลบทละครเพื่อนำไปแสดง และ 2) การแปลบทละครในฐานะงานวรรณกรรม พื้นที่ภายในวงการการแปลบทละครเวทีนี้มีการต่อสู้ช่วงชิงพื้นที่ของผู้กระทำการ 2 ขั้ว ขั้วหนึ่งเป็นการแปลเพื่อรับใช้คนเฉพาะกลุ่มที่ชื่นชอบ

⁷Hanna, S. (2016). *Bourdieu in Translation Studies: The Socio-cultural Dynamics of Shakespeare Translation in Egypt*. London and New York: Routledge.

สุนทรียศาสตร์ทางการประพันธ์ บริโณงานแปลในแง่ของสินค้าทางวัฒนธรรม นักแปลจึงมีอิสระในการแปลตามตัวบทมากกว่านักแปลอีกข้อที่จะต้องคำนึงถึง กลุ่มผู้ชมจำนวนมากหรือโปรดักชันละครเวทีที่ต้องลงทุนมหาศาล นักแปลจึงต้องโอนอ่อนผ่อนตามกับกฎการตลาด ทำให้กระบวนการแปลเกิดการตัด เปลี่ยนแปลง ดัดแปลง เขียนใหม่เกิดขึ้นภายในบทละครนั้น

การต่อสู้ช่วงชิงภายในวงการเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของผู้กระทำการนั้นๆ ผลประโยชน์นี้อาจอยู่ในรูปแบบของ 1) ทุนทางเศรษฐกิจ (economic capital) ที่มีอยู่ในรูปแบบของรายได้ เงิน 2) ทุนทางสังคม (social capital) เช่น การได้รับผลประโยชน์ผ่านเครือข่ายความสัมพันธ์จากการเข้าร่วมกลุ่มทางสังคม ในกรณีของวงการหนังสือ ทุนทางสังคมอาจหมายถึง การมีเครือข่ายบรรณาธิการ สำนักพิมพ์ต่างๆ ที่สามารถนำมาสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นสูงสุดได้ และ 3) ทุนทางวัฒนธรรม (cultural capital) ได้แก่ ทุนที่ฝังลึกภายในร่างกายของผู้กระทำการแต่ละคนในรูปแบบของความรู้ ทักษะ วัฒนธรรม ศิลปะ รสนิยม ฯลฯ และทุนที่สัมพันธ์กับการรับรู้ต่อสิ่งต่างๆ ของผู้กระทำการอื่นๆ ภายในสังคมนั้นๆ⁸ การเกิดขึ้นของทุนทางวัฒนธรรมเหล่านี้อาจเกิดจากการหล่อหลอมผ่านการศึกษา ผ่านสื่อหรือผ่านกระบวนการทางสังคมโดยไม่รู้ตัว การสะสมทุนในลักษณะนี้เป็นการลงทุนด้วยเวลาของผู้กระทำการ และการลงทุนนี้จะเพิ่มทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางสังคมให้แก่ผู้กระทำการ ทุนทางวัฒนธรรมอาจอยู่ในรูปแบบที่จับต้องได้ เช่น การครอบครองลิขสิทธิ์ในการแปล และในรูปแบบที่จับต้องไม่ได้ เช่น ทุนที่ถูกฝังในร่างกายหรือได้รับการรับรองจากสถาบันหรือองค์กรที่สมาชิกในวงการเดียวกันยอมรับ ในกรณีของวงการวารสารนิยายสารไทย วารสาร *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ได้รับการยอมรับจากผู้อ่านปัญญาชนไทยทั้งนักศึกษาและอาจารย์ต่างๆ รวมถึงวารสารนี้ยังได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษซึ่งแสดงให้เห็นว่าวารสารนี้ได้รับการยอมรับจากผู้อ่านชาวต่างชาติเช่นเดียวกัน

⁸Bourdieu, P. (2010). *Distinction A Social Critique of the Judgement of Taste*. Oxon: Routledge.

หนังสือเล่มนี้มุ่งตอบคำถามหลักที่ว่า นวนิยายญี่ปุ่นแปลไทยเกิดขึ้นเมื่อไหร่? อะไรคือปัจจัยที่ทำให้เกิดการแปลหรือการนำเสนอนวนิยายญี่ปุ่น? ผู้อ่านชาวไทยรับรู้นวนิยายญี่ปุ่นในช่วงเวลานั้นอย่างไร? เพื่อที่จะตอบคำถามนี้ งานนี้จะศึกษาผ่านการสำรวจการแปลและการนำเสนอนวนิยายญี่ปุ่นในช่วงทศวรรษ 2510 จนถึงต้นทศวรรษ 2520 ทั้งที่ตีพิมพ์จำหน่ายโดยสำนักพิมพ์ต่างๆ และตีพิมพ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีอิทธิพลต่อความคิดของปัญญาชนไทยในช่วงเวลาดังกล่าว อันได้แก่ วารสาร สังคมศาสตร์ปริทัศน์ และ นิตยสาร โลกหนังสือ การศึกษานี้จะพิจารณาถึงภูมิหลังทางสังคมไทย พัฒนาการของวงการวรรณกรรมไทยและวงการวรรณกรรมญี่ปุ่นในช่วงเวลาดังกล่าว ตลอดจนศึกษาผู้กระทำการที่เกี่ยวข้องกับการแปลหรือการนำเสนอนวนิยายญี่ปุ่น เพื่อที่จะสามารถทำความเข้าใจปรากฏการณ์การแปลและการรับรู้นวนิยายญี่ปุ่นในสังคมไทยในทศวรรษ 2510 ถึงต้นทศวรรษ 2520 ได้

หนังสือเล่มนี้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 6 ส่วนหลัก ดังนี้

1) รู้จักภาพรวมของสายธารวรรณกรรมญี่ปุ่นและพัฒนาการของนวนิยายญี่ปุ่นสมัยใหม่ในการรับรู้ของชาวญี่ปุ่น เพื่อที่จะนำไปเทียบเคียงกับการรับรู้นวนิยายญี่ปุ่นของผู้อ่านชาวไทย

2) สำรวจงานนวนิยายไทยและการเริ่มเข้ามาของนวนิยายญี่ปุ่นแปลไทยในช่วงทศวรรษ 2500 ถึงต้นทศวรรษ 2520 เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของสังคมกับการผลิตวรรณกรรมญี่ปุ่นแปลไทยในช่วงเวลาดังกล่าว

3) บทบาทของวารสาร *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ช่วงต้นทศวรรษ 2510 ในการนำเสนอวรรณกรรมญี่ปุ่น โดยจะสำรวจและศึกษาวรรณกรรมญี่ปุ่นในวารสาร *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ฉบับกึ่งปีละ 3 ฉบับเพื่อให้เห็นการรับรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมญี่ปุ่นของปัญญาชนฝ่ายซ้ายไทยก่อนเหตุการณ์ 6 ตุลา 2519

4) ทบทวนบทบาทของนิตยสาร *โลกหนังสือ* ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 – 2526 และบทบาทของสุชาติ สวัสดิ์ศรีในฐานะบรรณาธิการของนิตยสารฯ

5) สำรวจข้อเขียนต่างๆ ในนิตยสาร *โลกหนังสือ* ที่นำเสนอเกี่ยวกับวรรณกรรมญี่ปุ่น เพื่อให้เห็นความสนใจของปัญญาชนไทยที่มีต่อวรรณกรรมญี่ปุ่นทางเลือกใหม่ในช่วงต้นทศวรรษ 2520

และ 6) บทสรุปเป็นการอภิปรายภาพรวมของวรรณกรรมญี่ปุ่นแปลในไทยในช่วงทศวรรษ 2510 ถึงต้นทศวรรษ 2520 เพื่อชี้ให้เห็นการต่อสู้ช่วงชิงการสร้างความหมายของวรรณกรรมญี่ปุ่นโดยผู้กระทำการต่างๆ ภายในวงการ และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงของวงการวรรณกรรมญี่ปุ่นแปลไทยกับหลายวงการภายในสังคม

นวนิยายญี่ปุ่นมาจากไหน

ดาวน์โหลด

หนังสือเล่มนี้จะพาย้อนเวลากลับไปรู้จักความเป็นมาของนิยาย
ญี่ปุ่นและสืบหาที่มาของนิยายญี่ปุ่นแปลในไทยในช่วงทศวรรษ
2510 ถึงต้นทศวรรษ 2520 อันถือเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญ
ของการเมืองไทย นิยายญี่ปุ่นไม่ได้เป็นเพียงสื่อที่ให้ความบันเทิง
แก่ผู้อ่านชาวไทย หากแต่กระบวนการผลิต คัดสรร และนำเสนอ
นิยายญี่ปุ่นเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และสังคมไทยในช่วงเวลา
ดังกล่าวอย่างแยกไม่ออก เบื้องหน้าเบื้องหลังของนวนิยายญี่ปุ่น
ในช่วงเวลานี้เป็นอย่างไร ใครคือผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดัน
คนไทยสมัยนั้นอ่านอะไร ร่วมหาคำตอบได้จากหนังสือเล่มนี้

CHIANG MAI
UNIVERSITY PRESS

ISBN : 978-616-398-581-1

9 786163 985811

ราคา 480 บาท